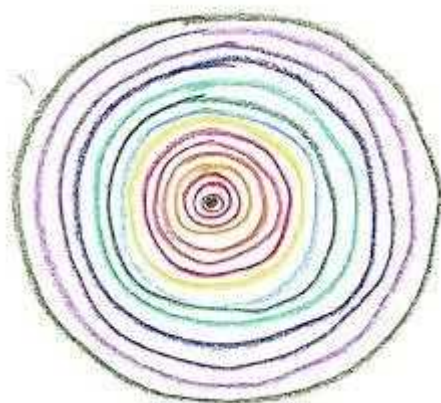

מעגלים (Circles) עידן רייכל

במקום שהיום נגמר
בזמן שהלב מתחיל
לילה חוזר ומתגבר
ונסגרים מעגלים
יש תנועה מדומה
ורכבות חוצות הרים
בחזרה לנקודה
בה נסגרים מעגלים

מעגלים, מעגלים
איך שאנחנו נשארים
בסיבובים של החיים
נאחזים באנשים
מעגלים, מעגלים
איך שאנחנו נשארים
מתעוררים ליום חדש
חוזרים ושוב מנסים

גיליון מס' 2590 כ"ו תשרי תש"פ * 25 אוקטובר 2019

כפר הנשיא * עלון פנימי

עורכת: שושנה שרקי sachlav@outlook.com

**מזל טוב
לסיארי וארניו
להולדת הבן, אח לליה
רוב נחת לכל המשפחה המורחבת**

**מזל טוב
לזוהר ולעומר נוי
להולדת הבן, נכד לעמליה ומיכי
רוב נחת לכל המשפחה המורחבת**

**מזל טוב
לשושנה ואסא שוורץ
להולדת הבת, אחות לאלישבע ורפאל
נכדה לסבתא סוזן שוורץ
רוב נחת לכל המשפחה המורחבת**

• סליחה, איזה יום היום?

אם יש מישהו כאן בקהל שלא התבלבל לפחות פעם אחת בשבועות האחרונים בימות השבוע: ש...יקום!

עונת החגים מבלבלת מאד, אבל היא כבר מאחורינו וחזרנו לשגרה המבורכת (ואני לא מתלוננת על החופשות שהיו לנו!). ובעוד שלושה ימים: שעון חורף! וייקח לנו כמה ימים עד שנסתגל לזמן החדש: מה כבר שלוש אחרי הצהריים?

• כך חגגנו את חגי תשרי:

שפע של אירועים בסוכה ולידה, בפאב ולידו, אצל שרה דבולט וגם ליד. ובין לבין היה לנו גם מסיק. כל האירועים היו מוצלחים מאד, כולל ערב הפנקייקס לאמיצים שלא נבהלו מסערת הרוח והגשם!

את חגיגות שמחת תורה חגגתי גם השנה בקהילה השנייה שלי, קהילת "ואהבת" בזיכרון יעקב. שמחה והתרגשות אמיתית, לסיים לקרוא את התורה, ומיד להתחיל מבראשית, וכמובן לרקוד עם ספרי התורה.

שתי חוויות מיוחדות היו לי בבוקר הזה: ראשית, עצם הקריאה בתורה. יש קטע, בפרשת "וזאת הברכה" שאני קוראת כל שנה. ולא רק אני, הרבה נשים קוראות בתורה בקהילת "ואהבת", ויש בהן גם אלה שיכולות להנהיג את התפילה בשעת הצורך. חוויה שניה, וגם היא כבר עברה עלי בשנים עברו, קשורה בבית האבות המצוי ליד בית הכנסת. בכל שנה באחת ההקפות, אנו יוצאים בשירה וריקוד עם ספרי התורה ונכנסים אל בית האבות, עוברים במסדרונות, נכנסים לחדרים, אם הם פתוחים ומשמחים את הדיירים. והדיירים אכן שמחים ומתרגשים מאד. טוב לסיים את קריאת התורה עם מצווה כזאת.

• בלפור

בשבוע הבא ימלאו 102 שנים למאורע מרכזי בתולדות עם ישראל בדורות האחרונים: מתן הצהרת בלפור. בלפור של הימים ההם היה שר החוץ של ממשלת הוד מלכותו, ומבחינתנו בכפר הנשיא קשורה ההצהרה בחיים ווייצמן, שהוא זה אשר פעל למתן ההצהרה, אם כי הנמען היה לורד ג'יימס רוטשילד.

אינני יודעת כמה אנשים כיום מקשרים את השם בלפור עם ההצהרה ההיא. "בלפור" משמש היום כמלה נרדפת למעונו של ראש הממשלה, ובעיקר של אשתו, שרה ובנו יאיר. (אני יודעת שיש בן נוסף, אבנר, אבל הוא לא מזוהה עם "בלפור". בלפור היום הוא קרני המזבח אליהם נצמד בנימין נתניהו. באחת

ההזדמנויות הוא דיבר על הכאב שעברה המשפחה כשנאלצו לעזוב את מעונם בפעם הקודמת שנתניהו הפסיד בבחירות.

הבית ברחוב בלפור 6 היה בראשית ימי המדינה מעונו של שר החוץ. מעונו של ראש הממשלה היה ברחוב רמב"ן, לא רחוק משם. באותם הימים בלפור 6 לא היה מוקף גדרות ושומרים. הייתי עוברת ליד הבית יום יום בדרכי לבית הספר וחזרה. באותם הימים גר בבית הזה שר החוץ משה שרת. אחת התמונות שנחקקו בזיכרוני הייתה המראה של ציפורה שרת, אשת שר החוץ, חוזרת לביתה עם סלי קניות.

כל מלה נוספת תהיה מיותרת...

• המפגש עם ההנהלה

ביום רביעי הבא 30.10.19 זה קורה:

מפגש עם אלי בן-עמי, גל סער ויוסי כץ. בנושא: תכניות פיתוח עסקי לכפר הנשיא.

בנוסף לנושא הזה ניתן יהיה לשאול שאלות (העברתי כבר אל יוסי מספר שאלות) וכמובן להתייחס לדברים שנאמרו.

יום רביעי 30.10.19 בשעה 17.30 ב"מפגש"

זאת ההזדמנות לשמוע ולהשמיע. כדאי לנצל אותה.

תמר וולפין

בית כפר הנשיא משתתף בצערו

של רוי בוסקילה וכל המשפחה

עם פטירתה של האם

ג'ין בוסקילה

ז"ל

שלא תדעו עוד צער

מה הקשר בין כיתת "ברקן" ומציאת הרימונים באיילת השחר? / יובל עזריה

במסגרת משימות שנת בר-המצווה של כיתת ברקן, יצאנו לפני כשבוע לביקור בתחנת משטרה בקרית שמונה. בתערוכת החבלה, הנערות והנערים ראו מספר כלי נשק "עתיקים", חלקם מעוכים ומעוותים, התלויים על הקיר.

הסקרנות הרבה שלהם, הביאה אותי לספר להם על תקופת המנדט ועל סליק ישן שאותר במהלך חפירות בכפר גלעדי. דיברנו קצת על מצב הישוב היהודי באותה תקופה וכיצד אנשי היישוב נאלצו להגן על עצמם מתקיפות ובו בזמן להסתיר את האמצעים שברשותם מפני הבריטים.

שוחחנו גם על מרחק הזמן ועל כך שרבים מאנשי הדור ההוא, כבר אינם, והדגשתי שהאירוע של מציאת סליקים הוא נדיר מלכתחילה וודאי שכמעט אינו קורה בימינו.

והנה, פחות משבוע אח"כ, במהלך משמרת שיגרתית בערב שמחת תורה, קיבלנו אירוע של מציאת רימון, במהלך חפירת יסודות בית בהרחבה באיילת השחר.

בשל מיקום האירוע, הרחק ממרכז הקיבוץ, לא העלינו על דעתנו לאן האירוע השגרתי הזה יתפתח.

לאחר סריקה ראשונית, הבחנו שמדובר בפריטי תחמושת ישנים מאוד מתקופת המנדט. בשלב זה איתרנו שבעה פריטים. הגענו למסקנה שלא נוכל באמצעים רגילים, לאתר את כל הפריטים הקבורים באדמה. בעיקר התחלנו להבין, שאנחנו לוקחים חלק באירוע יוצא מגדר הרגיל.

ניסינו לאתר את ותיקי הקיבוץ, כדי להבין האם הם יודעים על סליק שהוטמן מחוץ לישוב, אך למעט סיפור אחד, לא מאומת, על הסלקה באזור מטע האבוקדו, לא קיבלנו מידע שיעזור.

לאחר עבודת שופל ממושכת של תושב הקיבוץ, שסייע לנו בהתנדבות, ואחרי שעות ארוכות של עבודה, איתרנו בסופו של דבר שלושים רימונים.

גדעון גלעדי מאתר השימור בכפר גלעדי כתב לנו: "המפעל ליציקת הרימונים היה בקבוצת שילר, קומה מתחת ללול. הירידה למפעל היתה דרך השירותים בקצה הלול, באמצעות אסלה שזזה הצידה".

לפי הכיתוב שמצאנו על גבי הרימונים ההנחה היא שהם יוצרו בשנת 1938. כמו כן, על גבי הרימונים מופיע הכיתוב "USA" – ההערכה היא שבמחתרת חששו שאם הבריטים יגלו שיש ייצור רימונים בארץ, הם יפתחו במבצע חיפוש ולכן הטביעו כיתוב מטעה ביציקה. סברה נוספת היא ש-USA הוא ראשי תיבות של המשפט "אונזר שטיק ארבייט" (יידיש), בעברית: "חתיכת עבודה שלנו".

בתמונות אפשר לראות שלמרות שמדובר ביצור מחתרתי, הפריטים באיכות גבוהה ונשמרו בצורה יוצאת דופן.

על הפחד להיות חופשי

בצל המשבר הפוליטי/חברתי כמה הרהורים ושאלות שעלו בי לאחרונה: **השאלה הראשונה:** קרוב לוודאי שרבים מאיתנו תוהים מה גורם למיליוני אנשים בארה"ב, בהונגריה, באוסטריה, בצרפת, ברוסיה וגם בישראל לנהות אחרי מנהיגים תאבי כוח שיש להם נטייה חזקה לטוטליטריות כמו דונלד טראמפ, אורבן, סבסטיאן קורץ, מרי לה פן ובנימין נתניהו.

התשובה כנראה די פשוטה. בדיוק מה שגרם למיליוני אנשים בגרמניה, בספרד ובאיטליה לנהות בשנות השלושים כעיוורים אחרי שליטים תאבי כוח וטוטליטריים כמו היטלר ומוסוליני.

השאלה השנייה: למה האדם אשר הגיע למצב של חופש כמעט מוחלט מגורמים משעבדים כמו הכנסיה, הרבנות, ומוסדות כפייטיים אחרים הבנויים על היררכיה, מתאפיין בהתנהגות שניתן לפרש אותה כניסיון להימלט מהחופש הזה שרכש בעמל כה רב.

אז בעצם מדוע חושש האדם מחופש ומעצמאות ועושה הכל כדי לברוח מהם, כולל התמסרות מוחלטת לשליטים המאמללים אותו? מהם הגורמים הנפשיים שמובילים אותנו להיות אלימים כלפי עצמנו וכלפי סביבתנו? אלו חלק מהשאלות שעליהן ביקש הפסיכואנליטיקאי אריך פרום להשיב בספרו "מנוס מחופש".

"מנוס מחופש" הוא ספר שפרסם הפסיכואנליטיקאי אריך פרום בשנת 1941. הוא תורגם לעשרות שפות והפך לרב-מכר. פרום טען בספרו כי במאה ה-20 הגיעו בני האדם למצב אידיאלי כביכול, שבו הם משוחררים מהאילוצים ומהכבלים שהגבילו אותם בשנים עברו. העולם המערבי עבר ממשטרים מונרכיים וטוטליטריים למשטרים דמוקרטיים, שבהם מי שחייב בדין וחשבון הוא השליט כלפי האזרח, ולא להיפך. המוסדות הדתיים איבדו מכוחם, וכל אדם יכול לבחור אם להאמין ולציית לחוקיה של הכנסיה או לפעול על פי הצווים המוסריים שהוא מגדיר לעצמו. באופן כללי, אחראי האדם לגורלו במידה שמעולם לא היתה לו בעבר, ואף על פי כן, ואולי דווקא בשל כך, הוא מוצא את עצמו במצב של בדידות קיומית, ניכור מסביבתו ואכזבה ממעמדו ומהישגיו. החופש שהוצנח עליו מאיים עליו מאוד, ועל כן הוא מעדיף להימנע ממנו, לברוח ממנו ולהפקיד את חייו בידי כוחות גדולים וחזקים ממנו.

מנוס מחופש / אריך פרום

לאחר מאות שנים של מאבק הצליח האדם להגיע לשפע חומרי שלא היה כדוגמתו. הוא בנה חברות דמוקרטיות, פיתח את המדינה והצליח להשתחרר מהכבלים שכבלו אותו בימים החשוכים של ימי הביניים – האדם זכה לחופש אך בה בעת הוא מוכן להתפתות ולמסור את החופש הזה בידי משטרים טוטליטריים.

מסתבר שהחופש הוא בעל משמעות כפולה לאדם המודרני: האדם שוחרר מהסמכויות המסורתיות והפך ל'יחיד', אך בד בבד מבודד, חסר כוח וכלי שרת למטרות שמחוצה לעצמו, מנוכר מעצמו ומאחרים. האדם הגיע לדרגה של שליטה של הייתה כדוגמתה בטבע, אך החברה אינה שולטת בכוחות שבנתה במו ידיה. ההיגיון של היבטיה הטכניים של מערכת הייצור מלווה בחוסר ההיגיון של היבטיה החברתיים. משברים כלכליים, אבטלה ומלחמות קובעים את גורל האדם. האדם בנה את עולמו. הוא בנה בתי חרושת וגורדי שחקים, הוא מייצר מכונות ובגדים, הוא מגדל חיטה ופירות. אך הוא נעשה מנוכר למעשה ידיו. הוא כבר אינו אדון העולם שבנה. היפוכו של דבר, עולם זה של מעשי ידי האדם הוא אדונו, שלפניו הוא משתחוה ומנסה להשביע את רצונו, של מעסיקו, של הנורמות. הגולם שלו הפך לאלוהיו. העצמי הכולל שלו הפך כלי שרת של המכונה שבנה במו ידיו.

האדם נאחז באשליה שהוא ניצב במרכז העולם, ועם זאת הוא חדור תחושה עזה של חוסר חשיבות וחוסר אונים, ממש כפי שאבותיו חשו בעבר במודע בעומדם מול אלוהים.

מצב זה מערער אותו, מחליש אותו ומכין אותו לכניעה לסמכויות חדשות. לעומת זאת החופש החיובי זהה להגשמה עצמית מלאה של הכוחנויות הגלומות ביחיד, יחד עם יכולתו לחיות חיים פעילים וספונטאניים. החופש הגיע לנקודת משבר שבה, מונע בכוח הדינמיקה ההגיונית של עצמו, הוא מאיים להפוך לשלילתו. עתיד הדמוקרטיה תלוי בהגשמת האינדיווידואליזם, המשבר אינו נובע מכך שקיים אינדוודואליזם רב מידי, אלא מכך שמה שאנו מאמינים שהוא אינדיווידואליזם נעשה מונח ריק מתוכן. ניצחון החופש יתאפשר רק אם הדמוקרטיה תתפתח לחברה שבה היחיד, צמיחתו ואושרו, יהיו מטרתה ותכליתה של התרבות. שבה החיים לא יהיו זקוקים להצדקה בצורת הצלחה או כל דבר אחר, ושבה היחיד לא יהיה כפוף לסמכות או נתון למניפולאציות של כוח חיצוני, בין שזו המדינה ובין שזה המנגנון הכלכלי. ולבסוף, חברה שבה מצפנו והאידיאליים של האדם לא יהיו הטמעה של דרישות חיצוניות, אלא שלו באמת ובתמים.

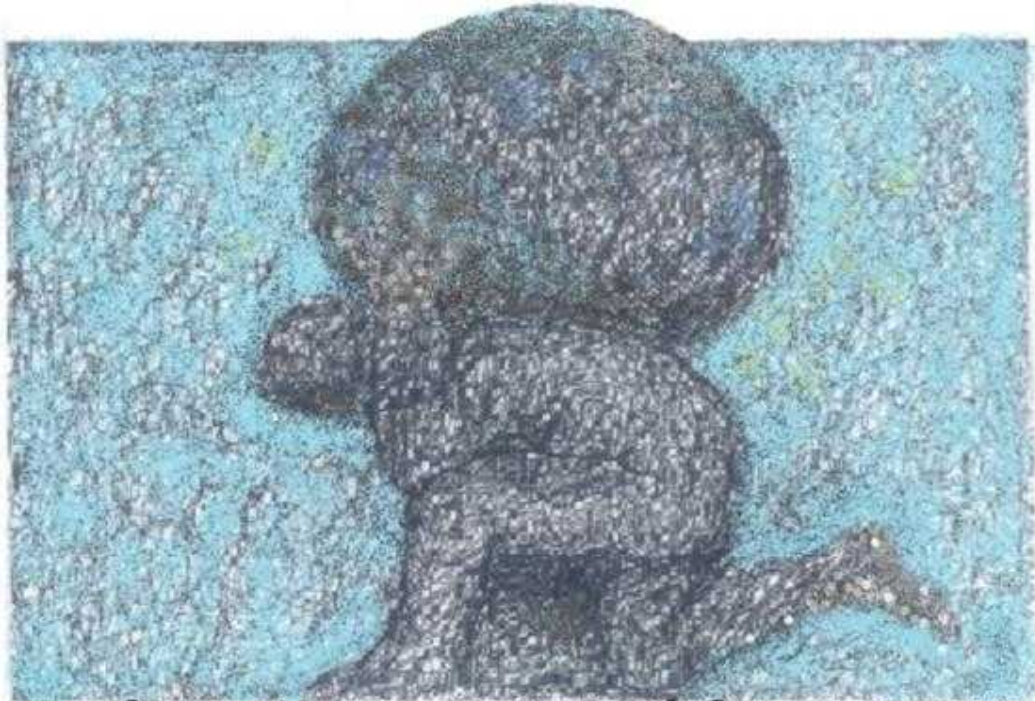
עוד דבר שצריך לשים עליו את הדגש: שהייחוד האישי אינו עומד בסתירה

לעקרון השיויוניות. התזה שבני האדם נולדים שווים משמעה שכולם בעלי אותן תכונות אנושיות בסיסיות, שכולם שותפים לאותו גורל, שכולם יש זכות לחיי חופש ואושר. אך השיויוניות אין פירושה, שכל בני האדם דומים, מושג זה נגזר מן המישור הכלכלי שם הבדלי האישיות מתבטלים, אך כאנשים אמיתיים הם שונים, וטיפוח צביונם האיש הי הוא תמצית האינדיווידואליזם.

חופש חיובי בנוי על פעילות ספונטנית של מכלול החיים – פעילות זאת היא פעילות חופשית של האני, בפעילות זאת אין הכוונה לעשיית משהו, אלא לתכונה של פעילות יצירתית במישור הרגשי, תבוני, והחושני של האדם. מצב זה ניתן למצוא אצל האומנים כך שמחשבותיהם, רגשותיהם, ומעשיהם הם ביטוי עצמי שלהם ולא פעולות אוטומטיות.

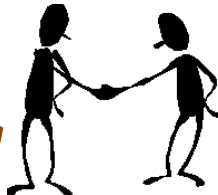
עמדתו של האמן היא עמדה רגישה, שכן למעשה רק הייחודיות של האמן המצליח זוכות להכרה. אם הוא אינו מצליח למכור את יצירותיו, הוא נשאר בעיני בני זמנו "תמהוני" ו "נירוטי". במובן זה הוא דומה למהפכן: המהפכן המצליח הוא מנהיג, המהפכן שנכשל הוא פושע. גם ילדים קטנים הם דוגמא מובהקת לספונטאניות.

בהגשמה עצמית ספונטאנית מתלכד האדם מחדש עם העולם – עם אנשים אחרים, עם הטבע ועם עצמו. האהבה היא המרכיב החשוב ביותר של הספונטאניות. לא אהבה כיחס רכושני לאדם אחר, אלא אהבה כאישור ספונטני של הזולת. עבודה היא המרכיב השני – לא עבודה כפעילות כפייתית כדי להימלט מבדידות, לא עבודה כיחס לטבע שהוא בחלקו רצון להשתלט עליו, ובחלקו יחס של הערצה והשתעבדות למעשה ידיו של האדם עצמו. אלא עבודה כיצירה שבה האדם נעשה שותף לטבע במעשה הבריאה. בפעילות ספונטנית האדם מאמץ אל קירבו את העולם ולא מתוך תחושת רכושנות, כי אין כוח אמיתי בבעלות על חומר, רגש מחשבה, כוח אינו נובע משימוש בחפצים. מה שאנו משתמשים בו אינו שלנו אך ורק משום שאנו משתמשים בו. רק מה שאנו קשורים אליו באמת באמצעות פעילות יצירתית הוא שלנו. בין שזה אדם או חפץ. פירוש של דבר שמה שחשוב הוא עצם הפעילות, התהליך ולא התוצאה. בתרבותנו, הדגש הוא בדיוק על ההיפך מזה. אנו מייצרים לא לשם סיפוק מוחשי אלא לתכלית המופשטת של מכירת סחורתנו. וכך אנו גם רואים את תכונותינו האישיות ואת תוצאות מאמצינו כסחורות. שאפשר למכור אותם תמורת כסף. יוקרה וכוח. הדגש מוסב מסיפוק בהווה, בנובע מפעילות יצירתית, לערכו של המוצר המוגמר. בכך מחטיא האדם את הסיפוק היחידי שיכול לגרום לו אושר אמיתי – החוויה של פעילות בהווה – והוא רודף אחרי רוח הרפאים, המותירה אותו מאוכזב ברגע שהוא מבין שלכד אותה – זהו אותו האושר הכוזב הקרוי הצלחה. (מתוך 'מנוס מחופש', אריך פרום הוצ' דביר)

אוי מעאיר אט סידיוס להגלי ההח אדם חודר ומוציא תמיד את מעאן. אבל סידיוס
חלוד אוחנו את האמונות העילאית. השוללת את האלים וחד-מה סלעים. גם הוא ספור,
כי הכל טוב. עולם זה, ששענה אין לו אדון. איט נראה לו עקר או חסר-עקר. כל גורל
באין זה, כל הפהוב חינוכי של הר זה שטון-הלילה כשולעצמו הוא עולם. עצם המאבק
על הכסגות דים פרי לעלא את לבם של אדם. עלינו לתאר לעצמנו את סידיוס מאושר

נעים אהביר / מיכל אשחר

השאלות זהות בכל שבוע, השאיפה היא
להכיר את כל חברי הקהילה,
והשבוע – איאן וויאט,
גר ליד 'לב הקיבוץ' (חדר אוכל)

איך הגעתי לקיבוץ

נולדתי באנגליה. כשהייתי בן 15, בחופשה משפחתית בארה"ב, פגשתי איש מבוגר במקום בו התארחנו, הוא קרא לי לדבר איתו, אמר לי שיש מקום שנקרא קיבוץ וכדאי לי לנסות, ונתן לי ספר על חיים בקיבוץ, שקראתי חלקים ממנו. שנתיים אח"כ, כשסיימתי תיכון, הלכתי לסוכנות תעסוקה וחיפשתי עבודה בחו"ל, והיתה שם מודעה על התנדבות בקיבוץ. אמרתי לעצמי – זה מה שהאיש הזה באמריקה דיבר עליו! כל מה שידעתי על ישראל זה מה שהוא אמר לי – hot and sunny ... לא ידעתי אפילו איפה היא נמצאת.

אז הלכתי על זה. הגעתי לקיבוץ כרמיה, ליד אשקלון, וזה היה בדיוק איך שדמיינתי שזה יהיה. הרגשתי בישראל בבית מהיום הראשון. חייתי שם כמה שנים, והחלטתי לעשות הכל כדי להישאר. הלכתי למשרד הפנים, שם אמרו לי, אתה חייב להתחתן עם מישהי, או להתגייר כדי להישאר כאן. מאוד שמחתי שאפשר לשנות את הדת, הלאום והשם שלי ולהפוך לישראלי. עשיתי גיור בישיבה ביבנה, כשסיימתי, מאוד התרגשתי ורצתי ישר למשרד הפנים.

שבוע אחרי שקיבלתי תעודת זהות ישראלית, קיבלתי צו גיוס. זה הפתיע אותי, אבל גם הייתי גאה לשרת בצה"ל. כשסיימתי את השירות הצבאי, התחתנתי עם לורנה, שהיתה מתנדבת בכרמיה. מעיין נולדה, והחלטנו לנסות חיים חדשים בצפון. אחותה של לורנה, קרלה, גרה אז בעמיעד, והיא מצאה לנו מקום כאן.

ביום שבאנו לכאן, זו היתה הפעם הראשונה שהייתי צפונית לתל אביב. הגענו ביום חורפי, היה גשום, בוץ, ערפל – הרגשתי שאני חזרה באנגליה. אגב, לא ידעתי שזה קיבוץ אנגלי, עד שביום הראשון שלנו כאן נירה, שהייתה אז אחראית על התושבים, לקחה אותנו לחדר אוכל, וכולם אכלו צ'יפס ולכולם קראו "בוב" או שם אנגלי אחר, וכולם דיברו אנגלית, ומייד הרגשתי בבית. אני רוצה להגיד תודה לנירה שהייתה מדהימה וקיבלה אותנו כל כך יפה.

בהמשך, לורנה ואני נפרדנו, והחלטנו להישאר שנינו בקיבוץ.

מה אני עושה בחיים

אבא שלי היה גנן חובב בכל ליבו, אז גדלתי בבית עם גינה יפהפיה, וכשעברתי לצפון, נראה לי הדבר הכי טבעי להיות גנן. הגשמתי חלום של עסק של גינון. לרוע המזל, כפי שכולם גם הזהירו אותי – אי אפשר לעשות את זה לנצח, בגלל המחיר הגופני שזה תובע. היו לי שלוש פריצות דיסק קשות, ולאחרונה, עם

פטירת אחותי הצעירה ג'ני, ובזמן האבל, סדרי העדיפויות שלי השתנו. הרגשתי שהיא היתה רוצה שאעשה שינוי לטובת עצמי.

היום אני מטפל באנשים במקום בצמחים, אני מדריך אנשים עם מוגבלות שכלית בסדנת אומנות ב"סול-רום" בצח"ר. אני אוהב את זה, החיוכים והאהבה של האנשים מאוד מתגמלים. מלבד זאת כעבודה נוספת אני גם עושה עריכת וידאו לאירועים (ימי הולדת וכיוב').

קרובי משפחה בקיבוץ

אשתי – טל וויאט (פלמה)

ילדיי – מעיין (22), דניאל (12), גל (8)

כל שבט פלמה-מעיין המורחב

אני מרגיש בר מזל על שאני חלק מהמשפחה הזו. כילד, היה לי חלום אידילי על משפחה ים תיכונית שמוסקת זיתים וגרה בכפר בטבע איפשהו ליד הים התיכון, והנה אני מוצא את עצמי חי את החלום.

כמה מילים על הקיבוץ

זה בית, אני אוהב אותו. אני משתדל לשמר את ה image שלי של קיבוץ, ע"י הימנעות ממעורבות בסכסוכים פנימיים. אני מתרכז בלהנות מהשבילים ומהאורות הקטנים שלצדיהם, שמסמלים עבורי את הקיבוץ – הם היו שם לפני ההפרטה וגם אחריה, ואם אתה מתרכז בהם אתה יכול להרגיש כמו שהיה פעם.

משהו שאני רוצה לספר

זו הזדמנות בשבילי לומר משהו שאני מרגיש תמיד, ויוצא לי לומר את זה בשיחות פרטיות פה ושם – תודה גדולה ומלוא ההערכה לוותיקים שבנו את המקום הזה, התשתיות, הברכה, הכל. אם אתה גר בעיר, אתה יודע שהעירייה בנתה את הדברים האלה, וזה לא כל כך משמעותי בשבילך, פה – זה האנשים שבנו הכל. אז תודה.

תודה רבה איאן, נעים להכיר!

על הרצון להידמות לעמלק | דודו פלמה

בכל פעם שאני הולך ברחוב לתומי ולפתע נתקל בערימת אשפה גזענית אני ממחר לרוץ הביתה ולהוציא את הדברים שכתב הרש"ר הירש בפירושו הנפלא למצווה למחות את עמלק. ואז אני מאמץ את הדברים האלה חזק אל לוח ליבי, ושב להיות בן אדם. עד לפעם הבאה:

"לא תשכח- אל תשכח דבר זה אם יבוא יום ותרצה להידמות לעמלק וכמוהו לא תכיר את החובה ולא תדע את ה', אלא רק תבקש הזדמנות, בדברים קטנים או גדולים, לנצל את עליונותך כדי להזיק לבריות.

אל תשכח דבר זה אם יבוא יום ותבקש להסיר מלבך את תפקידך ואת שליחותך ישראל, שקיבלת על עצמך בקרב האנושות. אל תקנא בזרי הדפנה שעולם סכל קולע לאותם המאושרים שהחריבו את אושר הבריות. זכור את האדמה רווית הדמעות המצמיחה את הדפנה לאותם הזרים. אל תשכח דבר זה כאשר יבוא יום ואתה עצמך תסבול מהגסות והאלימות של עמלק. שמור קומתך הזקופה! שמור על האנושיות ועל ערכי הצדק שלמדת מפי אלוהיך. העתיד הוא להם, וסוף האנושיות והצדק לנצח את הגסות ואת האלימות, ואתה בעצמך נשלחת כדי לבשר ולקרב- על ידי עצם גורלך ודוגמתך- את הניצחון הזה ואת העתיד הזה." ר' שמשון רפאל הירש

50 דברים שאתם יכולים לעשות למען הסביבה

נכון, אפשר לעצום עיניים, לצרוך, לבזבז ולהמשיך לזהם בלי לחשוב על המחר, אבל אפשר גם אחרת. אם כל אחד ואחת מאיתנו יאמצו רק כמה צעדים פשוטים מתוך הרשימה שלפניכם - נתחיל ליצור שינוי
הילה ציאוןפורסם: 08.10.19, 08:39

1. **פחות שקיות בבקשה** - שקית לכל פרי, שקית ללחם, שקית לגבינות. שקית ועוד שקית ובלי שנרגיש בכל קנייה בסופר אנחנו משתמשים בכמויות של פלסטיק שלא מתפרק ומזהם את האדמה, את המים, את הסביבה. כל מה שצריך זה להגיע עם סל רב-פעמי - זה לא קשה וזה יכול לעשות שינוי גדול.
- 2 **מחזירים סלים לשליח** - קונים מהסופר און ליין והמוצרים מגיעים בסלים רב-פעמיים? החזירו אותם לשליח במשלוח הבא. כך תחסכו מקום בבית ותקטינו ייצור של שקים רב-פעמיים.
3. **ירקות ארוזים? תוותרו** - כאילו לא מספיקות שקיות הפלסטיק, לאחרונה החלו ברשתות השיווק לארוז ירקות ופירות באריזת פלסטיק. זה הזמן לנקוט עמדה ופשוט לא לקנות.
4. **עוברים לרב-פעמי** - השימוש בכלים חד-פעמיים מפתה בעיקר באירועים גדולים או בטיולים, אולם מרבית הכלים הללו מיוצרים מחומרים שאינם מתכלים ומתפוררים לחלקיקי מיקרופלסטיק, ועלולים להיאכל על ידי יצורים ימיים - שאנחנו צורכים בסופו של דבר בעצמנו. מחקרים מצאו חלקיקים כאלה אפילו במלח בישול ובמי שתייה.
5. **חסכו בחד-פעמי** - החלטתם בכל זאת לעשות יום הולדת עם כוסות חד-פעמיות? במקום שכל ילד יבזבז 5-6 כוסות במהלך האירוע - שימו מדבקה עם שם הילד על הכוס החד-פעמית וכך לפחות תבזבזו פחות.
6. **אין לכם כוח לשטוף את הכלים?** יש חברות שמשכירות כלים רב-פעמיים, כך שבתום האירוע מחזירים להם אותם - ועל הדרך גם חוסכים במים.
7. **הכוס שלכם, הרווח של כולם** - הביאו לעבודה כוס קפה שאתם אוהבים מהבית ושכנעו גם את הקולגות לעשות כמוכם. זה צעד קטן שיכול לחסוך עשרות אלפי כוסות שפוגעות אנושות בסביבה.
8. **הקש ששבר את גב הגמל** - וותרו על קשים מפלסטיק או רכשו משקאות במקומות שמקפידים להחזיק קשים מתכלים.
9. **בקבוק אישי** - מוכנים לעזור לצמצם את השימוש בבקבוקי מים מינרליים מזהמים ובלתי מתכלים? זה פשוט - התחילו להסתובב עם בקבוק מים אישי. זה חסכוני וגם יותר זול.
10. **הפחיתו צריכת בשר** - פליטת גזי החממה של משקי בעלי חיים המיועדים למאכל גבוהה יותר מאשר שימוש במכוניות. גז המתאן שפולטות הפרות מסוכן יותר מפחמן

דו־חמצני. גם אם אתם לא בעניין של תזונה טבעונית, נסו להפחית את צריכת הבשר שלכם, עברו למזון אורגני, העדיפו מזון מקומי ונסו לצמצם בזבז של מזון. גם אם כל אחד מאיתנו יוותר על אכילת בשר 3 ימים בשבוע, התרומה לכדור הארץ תהיה עצומה. מעבר לתזונה המבוססת בעיקרה על מזון מקומי שמקורו בצומח היא חלק עיקרי ומהותי במאבק במשבר האקלים.

11. תשכחו ממגבונים לחים - מהחומרים הכי פוגעים בסביבה. כשאתם משליכים אותם לאסלה בגמר השימוש, אתם מייצרים נזקים סביבתיים, סתימות בצנרת, מפגעי ריח ודליפות בצנרת הביוב העירונית. אם אתם מנקים את הבית בעזרתם, עדיף להחליף את המגבונים הקלים לשימוש בסמרטוטים רב־פעמיים. אם אין לכם ברירה - לפחות השליכו את המגבונים לפח במקום לאסלה.

12. חומרי ניקוי אקולוגיים - מנקים את הבית? היום אפשר למצוא בכל מקום חומרים טבעיים לא מזיקים.

13. כל אחד מביא משהו - מתחתנים? במקום לפנות למעצבים ולשלם אלפי שקלים, אתם יכולים לחגוג בחתונה אקולוגית שהעיצוב שלה מורכב ממוצרים בשימוש חוזר. יש גם זוגות שמוותרים על הקייטרינג ומבקשים מהאורחים להביא את האוכל איתם.

14. חוזרים לחיתולי בד - יש לכם פעוטות? נסו להשתמש כמה שפחות בחיתולי נייר מזהמים ועברו לחיתולי בד רב־פעמיים, ממש כמו פעם. זה אולי קצת לא נעים, אבל הרבה יותר ידידותי לסביבה.

15. די עם השקיות! שולחים את הילד לבית הספר עם ארוחת צהריים? במקום שקיות חד־פעמיות לסנדוויצ'ים - השתמשו במפית נייר או בד או בקופסה ייעודית וצבעונית. החיסכון עצום.

מגבונים שהושלכו לאסלה נשלפים באיגודן

16. יש חגיגה בלי בלון - חוגגים יום הולדת לילד? המירו את הבלונים בקישוטי נייר. הבלונים מוצאים את דרכם לקרקע ולמקורות המים, שם הם מזהמים את הסביבה ועלולים לגרום למותם של בעלי חיים ימיים ויבשתיים. את קישוטי הפלסטיק החליפו בקישוטים מנייר שפחות מזהמים את הסביבה.

17. מתנה משותפת - קונים מתנות יום הולדת לילדים בכיתה או בגן? צרו קשר עם שאר ההורים ורכשו ביחד מתנה אחת גדולה מכל הכיתה; המהלך הזה יחסוך רכישה של מתנות קטנות שהן חד־פעמיות בעיקרן. את המתנות אתם יכולים לעטוף בנייר עיתון עם חוטי שק במקום בנייר מתנה עם סרט.

18. מתנה אחרת - ואם אתם רוצים לקנות מתנה לעצמכם או לילד בוגר יותר או חבר בגילכם, נסו להעדיף - במקום עוד פריט חדש - סדנה, סיור או טיול מודרך.

19. מחזרו - כ־80% מהפסולת בים היא פלסטיק אז הקפידו שלא להשאיר פסולת על גדות הנחלים והחופים וגם לא ברחובות הערים משום שהיא מגיעה עם מי הנגר לנחלים ולים. נסו למחזר את כל מה שניתן למיחזור: פלסטיק, נייר, זכוכית ופסולת אלקטרונית כמו סוללות.

20. **הכינו קומפוסט** -אפרופו מיחזור, נסו להפוך את הפסולת האורגנית שלכם (שאריות מזון, צמחים וכדומה) לקומפוסט, שישמש מצע לגינות ביתיות, רפד לרפתות וניתן לייצר ממנו גם דשן. הפרדת הפסולת האורגנית נחשבת מעולה לסביבה, משום שהיא מצמצמת את הנזקים הסביבתיים של שטחי מטמנות, מצמצמת את זיהום האוויר ומסייעת למי התהום.

21. **לא זורקים כל כך מהר** -אחד הצעדים שיכול מאוד לעזור הוא לצרוך קצת פחות. השתמשו שוב במוצרים לפני שאתם זורקים אותם ככל הניתן, ונסו לתקן מה שמתקלקל לפני שאתם קונים מוצר חדש. מעוניינים לקנות מכשיר אלקטרוני? ודאו שמחזירים את המוצר הישן למשווק (על פי חוק שירות ללא תשלום). באופן כללי, לפני שרצים לקנות - חשבו: האם אתם באמת צריכים את המוצר?

22. **ממחזרים כבלים ומטענים** -מתכוונים להגיע לחנות מוצרי חשמל? אספו לפני את כל הכבלים, המטענים, המוצרים החשמליים ישנים והסוללות וקחו לחנות החשמל למיחזור. כל משווק של מוצר חשמלי בישראל מחויב בכך על פי חוק. כך לא רק מסלקים מוצרים שאבד עליהם הכלח, אלא גם מסלקים חומרים מסוכנים כגון עופרת מאוידת הנמצאת במסכים, ליתיום שבסוללות או סוללות אלקליות נוזלות.

23. **הזמנתם חולצה מסין? הקפצתם מטוס** - העדיפו תוצרת הארץ על פני יבוא מחו"ל: נכון, לקנות בחו"ל זה זול יותר וכולנו התמכרנו לקניות און ליין, אבל רכישה של מצרכים ומוצרים מקומיים תסייע להפחית משמעותית פגיעה אקולוגית כתוצאה משינוע באוויר, בים וביבשה.

24. **קנו מוצרים מקומיים** -קניית תוצרת מקומית של פירות וירקות מפחיתה שינוע של מוצרים על פני יבשות, מונעת פליטת גזי חממה ופחמן דו-חמצני ותומכת בחקלאים המקומיים. זה אולי אומר שפירות מסוימים יהיו קיימים עבורכם רק בעונה ושתצטרכו לוותר על קינואה אבל ככה תתרמו לסביבה הרבה יותר.

25. **נסו יד שנייה** -מי אמר שחייבים רק חדש? אפשר למצוא בחנויות יד שנייה בגדים איכותיים ומיוחדים. אתם יכולים גם לערוך יריד החלפת בגדים בעצמכם ולהפיץ את הבשורה ברשתות החברתיות.

26. **בדלי סיגריות לפח** -אתם מעשנים? אל תשכחו להשליך את הבדלים לפח אשפה. בדלים המושארים בטבע אינם הולכים לשום מקום מלבד לתוך קיבתם של בעלי חיים המטיילים באזור. עדיף, כמובן, להפסיק לעשן.

27. **נוטעים עצים** -בתקופה האחרונה נראה שהיד קלה על ההדק בכל הקשור לכריתת עצים שחשיבותם עצומה לאוויר שאנו נושמים. החליטו לטעת חמישה עצים כל שנה (200 עצים כל החיים) לבדכם, במסגרת של קהילה או בתרומה לארגון שעושה זאת. התנדבו בעמותה שמקדמת אג'נדה המבקשת לשמור על העצים.

28. **חסכו חשמל** -השתמשו בנורות חסכוניות ידידותיות לסביבה (היום משתמשים בעיקר בנורות לד), נסו להשתמש יותר במאווררים וכמה שפחות במזגנים, העדיפו דוד שמש במקום דוד חשמל ובצעו מדידה של מד החשמל - זה יעזור לכם להפחית את הצריכה.

29. **חסכו במים** -אל תשאירו את הברז פתוח כשאתם שוטפים כלים; סגרו את הברז בין חפיפה לחפיפה והשתדלו לבצע מקלחות קצרות. הפעילו את מכונת הכביסה ואת מדיח הכלים במצב חיסכון ורק כשהם מלאים ובצעו מדידה של מד המים.

30. **צמצמו נסיעה ברכב** -נסו ללכת יותר ברגל או להתנייד באופניים ובתחבורה ציבורית - זאת דרך פשוטה לסייע להפחתת זיהום האוויר והיא גם טובה לכיס.
31. **שטח סטרילי** -סמנו אזור של 3 ק"מ סביב הבית שבו אתם גרים, ואשר בו אתם מתניידים רק ברגל. אתם תופתעו כמה מקומות נמצאים במרחק הליכה קצר וכמה חיסכון בגזים מזהמים אתם יכולים לחסוך רק בצעד הקטן הזה.
32. **אופניים, אופניים חשמליים וקורקינט** -בריא יותר ומזהם הרבה פחות. יש מה להוסיף?
33. **חסכו דלק** -עדיף לא לנסוע בשעות העומס; לשמור מרחק ללא האצות פתאומיות או עצירות; לוודא שיש לחץ אוויר מתאים בגלגלים - מה שעשוי להביא לחיסכון של עד 15% בצריכת הדלק; ולהעדיף ככל שתוכלו רכב חסכוני, בעדיפות היבריד.
34. **צרו קהילות** -כמה באמת אתם משתמשים במקדחה שקניתם? לא עדיף לחלוק ולהביא לחיסכון? אתם יכולים לפתוח קבוצת ווטסאפ או קבוצת פייסבוק שכונתית, שתהיה מיועדת להשאלה או מסירה של חפצים. כך תוכלו לשאול למי יש מקדחה לשימוש קצר או מי מעוניין בספה במצב טוב - במקום לרכוש מוצרים חדשים שיצריכו חוץ מייצור גם שינוע.
35. **ותרו על טיסות** -נכון, מדובר בהקרבה ובצעד שנראה קיצוני אבל במקומות רבים באירופה כבר מסתכלים בעין עקומה על מי שעולה על טיסה לחופשה. תחבורה באמצעות תעופה נחשבת המזהמת ביותר, בגלל כמויות הפחמן הדו-חמצני וגזים אחרים המשתחררים באטמוספירה על ידי מנועי המטוס. במדינות סקנדינביה מדובר בטרנד שהולך ותופס תאוצה, ונרשמה עלייה משמעותית במספר הנוסעים ברכבת לעומת מספר הטיסים. בישראל זה קצת יותר קשה אז נסו לפחות להימנע מטיסות פנימיות והעדיפו רכבות בינלאומיות.
36. **ספרייה עירונית** -רוצים לקחת ספר לחופשה? לכו לספרייה העירונית הקרובה לביתכם, בחרו ספר, החזירו והחליפו. השירות חינם.
37. **בנייה ירוקה** -בונים או משפצים בית? הקפידו לעשות זאת לפי עקרונות הבנייה הירוקה. דרשו מהקבלן אישור מראש שהפסולת הגיעה לאתר מוסדר.
38. **גינון טבעי** -בגינה הקפידו על גינון בר קיימא ללא כימיקלים, שכולל צמחים מקומיים, צמחים בעונתם ועצי פרי. אמצו שיטות לחיסכון במים כגון חיפוי הקרקע, קומפוסט ממקור צמחי (כמו מפסולת אורגנית) והשתדלו לגנן ללא כימיקלים.
39. **גללים בנייר עיתון** -יש לכם כלב? נסו להחליף את שקיות הניילון שנועדו לאיסוף אחריו בנייר עיתון. כך תמשיכו לפעול לפי חוק ובמקביל תועילו לסביבה.
40. **פאנלים סולריים** -יש לכם בית פרטי? למה שלא תחסכו בחשמל ותתקינו פאנלים סולריים על הגג - כך תוכלו גם לחסוך ואולי גם להרוויח כסף ממכירת חשמל לחברת החשמל.
41. **מחליפים פילטרים** -פילטר מלוכלך או סתום במזגן, בשואב האבק או במחמם אוויר גורם למערכת לעבוד קשה יותר ולבזבז הרבה יותר אנרגיה.

42. **כביסה קרה** - כמעט 75% מהאנרגיה ופליטת גזי החממה בכל כביסה נגרמים מהשימוש במים חמים ובלי סיבה אמיתית. מחקרים מראים שכביסה במים קרים היא אפקטיבית באותה מידה בדיוק והרבה יותר חסכונית.

43. **נצלו את השמש** - נכון מדובר בהשקעה, בטח בסדר היום העמוס שלנו, אבל אם לפחות רק חלק מהכביסות שלנו נייבש בשמש ולא במייבש נוכל להפחית מאוד פליטת גזים מזהמים. אז כשאפשר - ותרו על המייבש.

44. **לחץ צרכני** - חברות הנתונות יותר ללחץ צרכני נוטות להפגין גישה חברתית או סביבתית הרבה יותר. זה הזמן להפעיל לחץ על רשת המזון שבה אתם קונים, על חברות שמנה אתם קונים ובכלל - להיות מודעים יותר ולהשמיע את קולכם. הרשתות החברתיות הופכות את הצעד הזה לקל יותר.

45. **הדפיסו פחות** - עברו לחשבונות דיגיטליות, הדפיסו פחות דפים במדפסת הביתית, עברו להדפסה דו-צדדית (סמנו את זה כברירת המחדל של המדפסת) ובזבזו פחות דיו ונייר. ברגע שנבין שלכל דף יש משמעות נעשה שינוי.

46. **שימוש חוזר בנייר** - אם כבר הדפסתם אל תזרקו את הדפים. הפכו אותם והשתמשו בהם כדפי טיוטה למשל לרשימת קניות, ציורים לילדים או כל דבר אחר.

47. **מוצרים חסכוניים** - כל מכשיר חשמלי מגיע היום עם נתונים לגבי היעילות האנרגטית שלו. ככל שהיעילות גדולה יותר בזבז האנרגיה נמוך יותר. העדיפו תמיד לרכוש את המוצרים היעילים ביותר.

48. **כבו מוצרי חשמל** - מדפסות, טלוויזיות חכמות, מחשבים, מגברים ומוצרי חשמל נוספים צורכים חשמל גם כשהם לא בשימוש. כבו אותם.

49. **גינה חסכונית** - חצר גדולה צורכת המון מים לכן עדיף לצמצם את שטח הדשא, לגזום אותו פחות בתכיפות כדי להפחית פליטת מזהמים ולעבור לשתילה של צמחים חסכני מים.

50. **סוללות נטענות** - מוצרים נטענים וסוללות נטענות נראות לנו תמיד כהוצאה קצת יותר מדי יקרה, אבל חשבו רגע על כל הסוללות בבתיכם - בשלטי הטלוויזיה, במגנים, במערכות השמע ובפנסים לשעת חירום. השקעה חד-פעמית של כמה עשרות שקלים בערכת סוללות נטענת ובמספר סוללות איכותיות לשנים, תאפשר לכם לצמצם באופן משמעותי את פסולת הסוללות הרעילות שאתם מייצרים.

ההמלצות נאספו בעזרת החברה להגנת הטבע, עמותת צלול, המשרד להגנת הסביבה, עמותת אדם טבע ודין, קבוצת הפייסבוק - Zero Waste Israel אפס פסולת ישראל ואמנון שחרור, מנכ"ל משותף בתאגיד מאי למיחזור פסולת אלקטרונית בישראל.

נמסר לפירסום, באיכפתיות רבה, ע"י טומי עמית תודה.

משולחן העורכת

בין קודש לחול אמיר דדון, שולי רנד

בין קודש לחול אני חי
 עם האמת שמשתוללת בי
 עם אלף הרגלים
 עם כל צלקת שעל פניי
 אני יוצא שוב לפזר את המילים
 בין המציאות לשיגעון הכול חוזר אליי
 שם במקום ממנו באתי אין שלום
 והמסע הזה כבד וקצת גדול עליי
 אני צריך לגדול מזה ודי
 לגדול מזה ודי

בין קודש לחול אני חי
 בין האמת שמשתוללת בי
 עם אלף הרגלים
 עם כל הפחד שעל כתפיי
 אני יוצא שוב לפזר את המילים
 בין המציאות לשיגעון הכול חוזר אליי
 שם במקום ממנו באתי אין שלום
 והמסע הזה כבד וקצת גדול עליי
 אני צריך לגדול מזה ודי
 לגדול מזה ודי

שמור נא עליי
 רק שלא ייכשלו רגליי

דוד אלמן נספח הדיגיטאלי

Digital supplement (David Ellman)

נו, מה כבר ההבדל בין

טלפון אלחוטי

וטלפון עלחוטי ?

פינת הבונה

נוכחות בבית כנסת אינה זו שעושה אותך ליהודי, ממש כפי שנוכחות
בתוך מוסך איננה הופכת אותך לכלי רכב!